

Sygn. akt I UK 68/14

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania J. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o wcześniejszą emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 lipca 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 4 grudnia 2013 r., na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. z dnia 22 marca 2013 r. (mocą którego zmieniono zaskarżoną decyzję organu rentowego z 10 października 2012 r. i przyznano J. R. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 22 lipca 2012 r.), zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną wnioskodawcy. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów postępowania: art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. i art. 286 k.p.c., w następstwie którego oraz nieprzestrzegania kompetencji sądu odwoławczego i niespełnienia jego funkcji (art. 382 k.p.c.) doszło do pominięcia części materiału zebranego w

postępowaniu, braku wyczerpujących ustaleń - i z obrazą przytoczonych przepisów - pominięcia odmiennych ustaleń dokonanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 22 marca 2013 r. oraz o rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję kasacyjną.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a także istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W uzasadnieniu wniosku podkreślono, że zachodzi potrzeba wykładni przepisów w zakresie oceny zgromadzonego materiału dowodowego przez sąd drugiej instancji, w sytuacji gdy poczynione ustalenia przez Sąd Apelacyjny w (...) nie znajdują potwierdzenia w opinii biegłego mgr inż. Z. C., bowiem wyżej wymieniony biegły nie dokonał oględzin hal produkcyjnych oraz przyległego warsztatu, nie dokonał pomiaru hałasu tak na hali jak również i warsztacie, dokonał oceny treści zeznań świadków, mimo iż ocena ta jest suwerennym prawem tylko i wyłącznie Sądu. Nadto w sprawie występują istotne zagadnienia prawne w postaci odmiennej interpretacji orzeczeń Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012 r., I UK 360/11, LEX nr 1215269 i wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00 OSNP 2003 nr 17, poz. 419), która to kwestia wywołała niepożądaną dla jednolitości praktyki sądowej rozbieżność w orzecznictwie sądów powszechnych.

W piśmie z dnia 23 stycznia 2014 r. zatytułowanym Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał także jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania „potrzebę dokonania wykładni orzecznictwa sądowego”. Nastąpiła bowiem odmienna interpretacja powołanych wyżej orzeczeń Sądu Najwyższego. Odmienność ta polega na tym, że Sąd Apelacyjny w (...), wbrew pogładowi Sądu Najwyższego, dokonał rozdzielania zadań pracownika na pracę w warunkach szczególnych i pracę w innych warunkach, nie dysponując stosowną dokumentacją pozwalającą na taki rozdział zadań. Stanowisko Sądu Apelacyjnego ewidentnie narusza prawa pracownika do wcześniejszej emerytury. Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia jest fakt

sprawowania dozoru technicznego. Warunkiem niezbędnym jest okoliczność, aby na wydziale, na jakim pracował J. R., jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie A dział XIV stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. Wszystkie stanowiska, na jakich zatrudniony był J. R., związane były z pracą w warunkach szczególnych. Prace te były podstawowymi i były wymienione w cytowanym wyżej wykazie. Sąd Apelacyjny w (...) orzekł odmiennie niż przyjął Sąd Najwyższy w swoich judykatach. Stąd też kwestia ta wywołuje niepożądane dla jednolitej praktyki sądowej rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie warto podkreślić, iż Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek

przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecnictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez

Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Co się tyczy tej przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231, z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak

sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sady powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż skarżący nie uczynił zadość wymaganiom stawianym w orzecznictwie tej przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Skarżący upatruje występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego „w odmiennej interpretacji orzeczeń Sądu Najwyższego (...), która to kwestia wywołała niepożądaną dla jednolitości praktyki sądowej rozbieżność w orzecznictwie sądów powszechnych”. W rzeczywistości autor skargi kasacyjnej nie sformułował żadnego zagadnienia prawnego, a nawet nie wskazał przepisu, na podstawie którego podjął próbę jego skonstruowania.

Również druga przesłanka przedsądu, tj. potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, sformułowana została w oderwaniu od jakichkolwiek przepisów prawa materialnego lub procesowego, nie wspominając o ciężącej na autorze skargi kasacyjnej konieczności sprecyzowania, na czym polegają poważne wątpliwości na tle ich interpretacji i wykazania, że przepisy te nie doczekały się wykładni, bądź niejednolita ich wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, z przytoczeniem tegoż orzecznictwa. Argumentów za istnieniem tej przesłanki przedsądu należałby zatem poszukiwać w innych elementach skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania.

Co się natomiast tyczy przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przedstawionej w piśmie z dnia 23 stycznia 2014 r., czyli potrzeby dokonania

wykładni orzecznictwa sądowego, wypada stwierdzić, że nie mieści się ona w zamkniętym katalogu przesłanek przedsądu z art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Reasumując: wobec niewykazania przez skarżącego istnienia żadnej z ustawowych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.